

Företagsinteckningens förmånsrätt

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet fjorton motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2005 som gäller frågan om företagsinteckningens förmånsrätt. Därutöver behandlas ett motionsyrkande som rör lönefordringar i konkurs.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden och hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida samt pågående arbete.

I betänkandet finns en reservation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	4
Inledning	4
Företagsinteckningens förmånsrätt	4
Lönefordringar i konkurs	10
Reservationen	12
Företagsinteckningens förmånsrätt, punkt 1 (m, fp, kd, c)	12
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Företagsinteckningens förmånsrätt

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L208, 2005/06:L242, 2005/06:L269, 2005/06:L279, 2005/06:L295, 2005/06:L304, 2005/06:L390, 2005/06:N434 yrkande 5, 2005/06:N437 yrkande 3, 2005/06:N439 yrkande 6, 2005/06:N478 yrkande 7, 2005/06:N479 yrkande 4, 2005/06:N480 yrkande 13 och 2005/06:A309 yrkande 22.

Reservation (m, fp, kd, c)

2. Lönefordringar i konkurs

Riksdagen avslår motion 2005/06:L271.

Stockholm den 7 mars 2006

På lagutskottets vägnar

Inger René

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger René (m), Marianne Carlström (s), Raimo Pärssinen (s), Jan Ertsborn (fp), Christina Nenes (s), Hillevi Larsson (s), Tasso Stafilidis (v), Maria Hassan (s), Bertil Kjellberg (m), Rezene Tesfazion (s), Viviann Gerdin (c), Anneli Särnblad (s), Henrik von Sydow (m), Pia Nilsson (s), Johan Löfstrand (s), Mia Franzén (fp) och Ingemar Vänerlöv (kd).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet fjorton motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2005 som gäller frågan om företagsinteckningens förmånsrätt. Därutöver behandlas ett motionsyrkande som rör lönefordringar i konkurs. Förslagen i motionerna finns i *bilagan*.

I ärendet har uppvaktningar ägt rum med företrädare för Företagarförbundet, De små kommunernas samverkan, Småkom, samt Företagarna. En skrivelse angående förmånsrättsreformen har inkommit från Svensk Handel.

Företagsinteckningens förmånsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en ändring av företagsintecknings förmånsrätt. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden och pågående utvärderingsarbete.

Jämför reservation (m, fp, kd, c).

Bakgrund

Efterlevnaden av civilrättsliga regler om betalningsskyldighet regleras i sista hand av att en gäldenärs egendom tvångsvis genom konkurs eller utsökning kan användas för att tillgodose fordringsägarna. De väsentligaste bestämmelserna om konkurs finns i konkurslagen (1987:672). Konkursförfarandet, som utgår från att gäldenären är på obestånd eller insolvent, har karaktär av generalexekution där i princip all gäldenärens egendom tas i anspråk.

Den ordning i vilken betalningsanspråken skall tillgodoses vid konkurs och utmätning regleras i förmånsrättslagen (1970:979) och i utsökningsbalken. Utgångspunkten är att alla fordringar har samma rätt. I förmånsrättslagen finns dock en uppräkningslista av vissa fordringar som har bättre rätt än andra, dvs. förmånsrätt, och vilken ordning som gäller mellan dessa s.k. prioriterade fordringar. I lagen görs skillnad mellan dels särskilda förmånsrätter, som avser enbart viss egendom och som gäller både i konkurs och vid utmätning, dels allmänna förmånsrätter, som avser all gäldenärens egendom och som gäller enbart i konkurs.

Vid sidan av konkurs finns enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion ett särskilt insolvensrättsligt förfarande inom vars ramar åtgärder kan vidtas för att rekonstruera företag i kris som bedöms ha utsikter till en

fortsatt lönsam verksamhet. En sådan rekonstruktion kan innefatta såväl åtgärder som förbättrar rörelsens resultat som en uppgörelse med borgenärerna.

I det insolvensrättsliga regelsystemet ingår även lönegarantilagen (1992:497) som en väsentlig del. Lagen syftar till att säkerställa att arbetstagare skall få betalning för sin lönefordran mot en arbetsgivare som försätts i konkurs eller genomför en företagsrekonstruktion. Lagen innebär sammanfattningsvis att staten under vissa närmare förutsättningar garanterar prioriterade fordringar på lön och pension samt att staten övertar fordringarna – med motsvarande förmånsrätt – och inträder i konkursen som borgenär på respektive löntagares plats.

Rättsläget före den 1 januari 2004

Med företagshypotek avsågs en särskild säkerhetsrätt som utvecklats för att näringsidkares rörelseegendom skall kunna utnyttjas som kreditsäkerhet utan att näringsidkaren behöver avstå från besittningen till egendomen. Bestämmelser om företagshypotek fanns tidigare i den numera upphävda lagen (1984:649) om företagshypotek. Lagen innebar att en näringsidkare genom inskrivning i ett särskilt register kunde beviljas företagsinteckning i sin näringsverksamhet. Som bevis för inskrivningen utfärdades ett företagshypoteksbrev att överlämnas till en borgenär som säkerhet för en fordran. Borgenären hade därmed säkerhet i form av företagshypotek och förmånsrätt till betalning ur den egendom som utgjorde underlag för inteckningen. Företagshypoteket gällde i den lösa egendom som tillhörde näringsidkaren och verksamheten. Underlaget kunde således skifta från tid till annan. Kassa- och banktillgodohavanden, aktier, obligationer, förlagsbevis och liknande skuldebrev omfattades inte av företagsinteckningen. En annan kategori av egendom som var undantagen från inteckningsunderlaget var egendom som kunde vara föremål för panträtt på grund av inteckning, exempelvis tomträtt, skepp och luftfartyg. Företagshypoteket gav, enligt 5 § förmånsrättslagen, särskild förmånsrätt och gällde således både vid konkurs och vid utmätning.

Statens fordringar på skatt och allmänna avgifter hade, före den 1 januari 2004, allmän förmånsrätt enligt 11 § förmånsrättslagen. Förmånsrätten omfattade bl.a. inkomstskatt, förmögenhetsskatt, fastighetsskatt och mervärdesskatt. Skatteförmånsrätten gällde efter de särskilda förmånsrätterna och den allmänna förmånsrätten för nya fordringar under rekonstruktionsförsök.

Efter skatteförmånsrätten följde, enligt 12 § förmånsrättslagen, allmän förmånsrätt för fordringar avseende löntagares lön och annan ersättning på grund av anställningen. Eftersom det var fråga om en allmän förmånsrätt krävdes att arbetsgivaren försattes i konkurs för att fordringen skulle kunna göras gällande. I likhet med vad som gäller i dag svarade staten, enligt lönegarantilagen, för förmånsberättigade lönefordringar i konkurs.

2003 års reform av förmånsrättslagstiftningen

I juni 2003 fattade riksdagen beslut om en genomgripande reform av förmånsrättslagstiftningen. Genom den nya lagstiftningen har företagshypoteket omvandlats till en företagsinteckning med allmän förmånsrätt i 55 % av värdet av all gäldenärens egendom, sedan borgenärer med bättre förmånsrätt fått betalt (11 § förmånsrättslagen). Lagen om företagshypotek har ersatts av en ny lag (2003:528) om företagsinteckning. Vidare har förmånsrätten avseende dels hyra och arrende, dels skatter och allmänna avgifter avskaffats.

Lagstiftningen trädde i kraft den 1 januari 2004. I de fall en företagsinteckning beviljats före den 1 januari 2004 gällde dock lagen (1984:649) om företagshypotek fram till den 1 januari 2005. Därefter anses inteckningen som en företagsinteckning enligt den nya lagen och företagshypoteksbrevet som ett företagsinteckningsbrev på samma belopp.

Reformen syftade i huvudsak till att underlätta för företag att genomföra företagsrekonstruktion i stället för att gå i konkurs, att bidra till att kreditgivning och kreditprövning ytterligare inriktas på ett projekts utsikter till lönsamhet, att insolvenshanteringen sker mer skyndsamt, att oprioriterade borgenärer får bättre utdelning samt att stärka löneskyddet för de anställda vid konkurs (prop. 2002/03:49, bet. LU17, rskr. 222).

2003 års reform av förmånsrättslagstiftningen var avsedd att utgöra en grundläggande del i ett långsiktigt och generellt arbete med en från många håll såsom önskvärd sedd reformering av den civilrättsliga lagstiftning som påverkar kreditgivning och insolvenshantering. Som en fortsättning på reformen beslutade riksdagen våren 2005 om ändringar i lönegarantilagen som innebär att statlig lönegaranti införts även vid företagsrekonstruktion. De nya reglerna har utformats på sätt som motsvarar vad som gäller vid konkurs. Lagändringarna har trätt i kraft den 1 juni 2005 (prop. 2004/05:57, bet. LU28, rskr. 234).

I sammanhanget kan nämnas att det för närvarande pågår arbete i Regeringskansliet med att utarbeta direktiv till en utredning om ett samlat insolvensförfarande.

Motionerna

Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) anför i motion N434 att ett exempel på hur staten skapat onödiga hinder för företag att få tillgång till kapital är 2003 års reform av förmånsrättslagstiftningen. Den utvärdering av reformen som gjorts av Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) visar att den haft mycket negativa konsekvenser för små och medelstora företags kapitalförsörjning. Enligt motionärernas mening är det angeläget, särskilt för företag i glesbygd, att företagsinteckningens förmånsrätt återgår till 100 %. Motionärerna gör bedömningen att övriga delar av förmånsrättsreformen bör ligga fast. I motionen begärs ett tillkännagivande om att regeringen skall lägga fram förslag till lagändringar som innebär att företagsinteckningens förmånsrätt återgår till 100 % (yrkande 5).

Likalydande krav framställs i motionerna N480 av Göran Hägglund m.fl. (kd) (yrkande 13), A309 av Maud Olofsson m.fl. (c) (yrkande 22), L208 av Hans Backman (fp), L242 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp), L269 av Patrik Norinder och Anne-Marie Pålsson (båda m), L279 av Solveig Hellquist (fp), L295 av Yvonne Ångström och Lennart Fremling (båda fp), L390 av Karl Gustav Abramsson m.fl. (s), N437 av Eva Flyborg m.fl. (fp) (yrkande 3), N439 av Per Bill m.fl. (m) (yrkande 6), N478 av Maria Larsson m.fl. (kd) (yrkande 7) och N479 av Lars Lindén m.fl. (kd) (yrkande 4).

Kerstin Kristiansson Karlstedt och Göran Norlander (båda s) begär i motion L304 ett tillkännagivande om vikten av att regeringen följer konsekvenserna av reformen för småföretag i glesbygden.

Pågående arbete

I enlighet med vad som förutskickades av regeringen i samband med 2003 års reform av förmånsrättslagstiftningen initierades ganska omgående efter reformens ikraftträdande ett uppföljnings- och utvärderingsarbete. Regeringen beslutade redan hösten 2004 att ge Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) i uppdrag att bedöma om målen med förmånsrättsreformen har uppnåtts och att utvärdera reformens effekter. Som en del av uppdraget skulle ITPS undersöka förutsättningarna generellt för kapitalförsörjning till företag, varvid små och medelstora företag liksom entreprenörer särskilt skall uppmärksammas. Enligt uppdraget skall ITPS analysera konsekvenserna i olika delar av landet, särskilt i nationella stödområden och landsbygdsområden utanför dessa. Även konsekvenserna för anställda skall särskilt beaktas. Vidare skall ITPS hålla kontakt med berörda myndigheter, fackliga organisationer och näringslivsorganisationer. Institutet skall föreslå de åtgärder som bedöms lämpliga, bl.a. för att begränsa eventuella negativa effekter utan att de positiva effekterna går förlorade. Om ITPS uppmärksammar andra frågor som rör anslutande områden skall institutet rapportera dessa.

ITPS har sommaren 2005 lämnat en delrapportering av uppdraget. Uppdraget i sin helhet skall redovisas senast i december 2007.

Delrapporten grundar sig på en enkätundersökning bland ägare eller företagsledningar i 3 000 små och medelstora företag. Enligt enkätundersökningen har 16 % av samtliga tillfrågade företag fått sina krediter omprövade under 2004–2005 och banken har ställt krav på ökade säkerheter och/eller kapitalinsatser. Av dessa 16 % anser knappt hälften – alltså totalt 8 % – att omprövningen i stor utsträckning beror på ändrade förmånsrättsregler.

Tidigare behandling

Utskottet har vid ett flertal tillfällen, senast våren 2005, avstyrkt motioner om företagsinteckningens förmånsrätt. I dessa sammanhang har utskottet hänvisat till de ställningstaganden som gjordes i lagstiftningsärendet om nya förmånsrättsregler. Riksdagen har vid samtliga tillfällen följt utskottet (bet. 2004/05:LU11, 2004/05:LU15 och 2004/05:LU1y).

Inte bara lagutskottet har haft att ompröva frågan om företagsinteckningens förmånsrätt. Under hösten 2005 har finansutskottet, i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2006, avstyrkt motioner med krav på att företagsinteckningens förmånsrätt skall återgå till 100 % fr.o.m. den 1 januari 2006. Riksdagen följde utskottet (bet. 2005/06:FiU1). Arbetsmarknadsutskottet har inte haft någon annan uppfattning i samband med behandlingen av regeringens förslag i budgetpropositionen för år 2006 till anslag 22:10 Bidrag till lönegarantiersättning. Riksdagen följde också arbetsmarknadsutskottet (bet. 2005/06:AU1).

Företagsinteckningens förmånsrätt har även varit föremål för frågor till justitieministern från enskilda ledamöter. Justitieministern har den 21 september 2005 i ett frågesvar anfört bl.a. följande. Ändringen av värdet på en företagsinteckning är en av de viktiga delarna i den förmånsrättsreform som riksdagen fattade beslut om våren 2003. Reformen trädde i kraft fullt ut i januari 2005. Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) har regeringens uppdrag att bedöma om målen med förmånsrättsreformen har uppnåtts. Som en del av uppdraget skall ITPS också undersöka förutsättningarna generellt för kapitalförsörjning till företag. ITPS har lämnat en delrapport om detta men fortsätter nu uppdraget. Den fullständiga utvärderingen av reformens effekter pågår, och det är för tidigt att dra några slutsatser om dessa (svar på fråga 2004/05:2187).

Utskottets ställningstagande

Som tidigare redovisats var de huvudsakliga syftena med 2003 års förmånsrättsreform *att* underlätta för företag att genomföra företagsrekonstruktioner i stället för att försättas i konkurs, *att* bidra till att kreditgivning och kreditprövning ytterligare inriktas på olika projekts utsikter till lönsamhet, *att* insolvenshanteringen sker mer skyndsamt, *att* oprioriterade borgenärer får bättre utdelning i konkurser *samt att* stärka löneskyddet för de anställda vid konkurs.

Liksom justitieministern vill utskottet poängtera att ändringen av värdet på en företagsinteckning var en av de viktiga delarna i reformen. Andra viktiga delar var förstärkningen och den därefter beslutade utvidgningen av löneskyddet för de anställda samt att statens förmånsrätt för skatter och avgifter slopades. Enbart en ändring av företagsinteckningens värde i enlighet med motionsönskemålen skulle, enligt utskottets mening, allvarligt undergräva reformens syften.

Utskottet vill därutöver erinra om att konsekvenserna för kreditgivningen, särskilt i fråga om små och medelstora företag, ägnades särskild uppmärksamhet i lagstiftningsärendet med förslag till nya förmånsrättsregler. Regeringen ansåg att den föreslagna förändringen av företagshypoteket allmänt sett inte var förenad med sådana risker för kreditgivningen eller att den skulle komma att medföra sådana kreditkostnader att dessa utgjorde skäl att inte genomföra förslaget. Inte heller konsekvenserna inom den regionalpolitiska utvecklingen hindrade, enligt regeringen, att reformen genomfördes. Utskottet delade regeringens bedömning och ställde sig således bakom förslaget att omvandla företagshypoteket till en allmän förmånsrätt. Mot bakgrund av den osäkerhet som trots allt framkommit under beredningen av ärendet gjorde dock utskottet en något försiktigare bedömningen än regeringen och förordade att en företagsinteckning skulle gälla i 55 % av värdet av all gäldenärens egendom, i stället för hälften som regeringen föreslagit. Riksdagen följde utskottet (prop. 2002/03:49, bet. LU17, rskr. 222).

Utskottet vidhåller sina ställningstaganden från år 2003. Enligt utskottets mening har motionärerna dragit för långtgående slutsatser av ITPS delrapport. Den enkätundersökning bland 3 000 företagare som ITPS grundar sina slutsatser på genomfördes under våren 2005, dvs. när de nya bestämmelserna varit i kraft mindre än ett halvt år. Enligt enkätundersökningen har 480 av 3 000 tillfrågade företag fått sina krediter omprövade under 2004–2005. Av dessa anser knappt hälften – alltså totalt 240 företag – att omprövningen i stor utsträckning beror på de ändrade förmånsrättsreglerna. Jämförelser med normalår saknas i rapporten. Med det redovisade anser utskottet att några definitiva slutsatser om reformens effekter för kreditgivningen till små och medelstora företag inte kan dras av delrapporten.

Enligt utskottets mening måste ytterligare och säkrare indikationer på att creditsituationen för små och medelstora företag försämrats till följd av förmånsrättsreformen komma fram innan man bör överväga några ändringar i gällande lagstiftning. Företrädare för Företagarna har inför utskottet förklarat sig stå bakom reformen. Enligt Svensk Handel tycks problemen inte ligga i det nuvarande regelverket utan snarare i hur det tillämpas. Företagarförbundets påstående om att förmånsrättsreformen inneburit att finansieringen av småföretag avsevärt försvårats står således inte alls oemotsagt. I sammanhanget vill utskottet även betona att såväl kreditgivare som näringsidkare har anpassat sig till den ordning som gäller fr.o.m. den 1 januari 2005. Förutsebarhets- och rättssäkerhetsaspekter talar därför, enligt utskottets mening, mot att utan tillfredsställande analyser göra förändringar i gällande lagstiftning.

Därutöver vill utskottet framhålla att en återgång av företagsinteckningens förmånsrätt till 100 % i enlighet med motionärernas förslag skulle innebära att kreditgivarna sätts i en bättre situation än den de hade före förmånsrättsreformen. En företagsinteckning gäller nämligen i all egendom som tillhör gäldenären medan ett företagshypotek inte omfattade kassa-

och banktillgodohavanden, aktier, obligationer, förlagsbevis och liknande skuldebrev samt egendom som kunde vara föremål för panträtt på grund av inteckning. Därtill bör påpekas att det av ITPS delrapport framgår att också ITPS ser problem med ett återställande av företagsinteckningens förmånsrätt, nämligen att ett återställande inte skulle innebära en återgång till den ursprungliga situationen och att de eftersträlvade effekterna av reformen skulle kunna påverkas negativt.

ITPS arbete med den fullständiga utvärderingen av reformens effekter förtgår och skall slutredovisas senast i december 2007. Enligt utskottet bör resultatet av det pågående utvärderingsarbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. För det fall resultatet av det fortsatta utvärderingsarbetet skulle ge vid handen att det föreligger behov av ändringar eller justeringar i gällande regler om företagsinteckningens förmånsrätt utgår utskottet från att regeringen återkommer med erforderliga lagförslag.

Med anledning av vad motionärerna anfört om reformens konsekvenser för företag i glesbygd vill utskottet framhålla att eventuella problem i kapitalförsörjningen som är specifika för olika delar av landet inte torde kunna lösas genom ändringar i den insolvensrättsliga lagstiftningen. Om sådana kapitalförsörjningsproblem, som motionärerna hävdar föreligger, eller kommer att uppstå finns andra lösningar att tillgå. Utskottet förutsätter att regeringen vid behov också i dessa avseenden vidtar erforderliga åtgärder.

Med det anförda föreslår således utskottet att riksdagen avslår motionerna L208, L242, L269, L279, L295, L304, L390, N434 yrkande 5, N437 yrkande 3, N439 yrkande 6, N478 yrkande 7, N479 yrkande 4, N480 yrkande 13 och A309 yrkande 22.

Lönefordringar i konkurs

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som gäller lönefordringar i konkurs. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden.

2003 års förmånsrättsreform

Ett av huvudsyftena med förmånsrättsreformen var, såsom redovisats i föregående avsnitt, att stärka löneskyddet för de anställda vid konkurs. Reformen innebar att den tidigare förmånsrätten för fordringar som förfallit högst tre månader före konkursansökan ersatts med en förmånsrätt för fordringar som belöper på tiden högst tre månader före en konkursansökan. Sådana lönefordringar är också berättigade till lönegaranti. Vidare har maximibeloppet för lönegarantin höjts från 100 000 kr till fyra prisbasbelopp.

Den tid under vilken lönegarantin maximalt kan lämnas har också förlängts från sex till åtta månader. Därtill har det införts ett maximibelopp för löneförmånsrätten om tio prisbasbelopp.

Motionen

Inger Jarl Beck (s) anför i motion L271 att tidsfristen i förmånsrättslagen för att en lönefordran skall ha förmånsrätt i en konkurs bör förlängas. Motionären anser också att maximibeloppet i lönegarantilagen bör höjas så att beloppet harmoniserar med en vanlig industriarbetares lönefordran. I motionen begärs ett tillkännagivande med detta innehåll.

Tidigare behandling

Utskottet har senast våren 2005 i sitt av riksdagen godkända betänkande 2004/05:LU15 avstyrkt ett liknande motionsyrkande. I betänkandet erinrade utskottet om att de frågor som behandlades i den då aktuella motionen varit föremål för överväganden i samband med att riksdagen beslutade om 2003 års reform. Utskottet var utifrån sina utgångspunkter inte berett att ställa sig bakom motionsförslagen.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening har det inte framkommit några skäl för riksdagen att frågå sina tidigare ställningstaganden. Riksdagen bör därför avslå motion L271.

Reservationen

Företagsinteckningens förmånsrätt, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Inger René (m), Jan Ertsborn (fp), Bertil Kjellberg (m), Viviann Gerdin (c), Henrik von Sydow (m), Mia Franzén (fp) och Ingemar Vänerlöf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om företagsinteckningens förmånsrätt. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:L208, 2005/06:L242, 2005/06:L269, 2005/06:L279, 2005/06:L295, 2005/06:L390, 2005/06:N434 yrkande 5, 2005/06:N437 yrkande 3, 2005/06:N439 yrkande 6, 2005/06:N478 yrkande 7, 2005/06:N479 yrkande 4, 2005/06:N480 yrkande 13 och 2005/06:A309 yrkande 22 och avslår motion 2005/06:L304.

Ställningstagande

Inledningsvis vill vi framhålla att konkursinstitutet är nödvändigt i ett utvecklat och dynamiskt samhälle och kan ses som en integrerad del av en fungerande marknadsekonomi. Genom konkurs kan verksamhet som saknar bärkraft avvecklas i ordnade former. Finns det anledning att anta att gäldenären försökt gynna någon borgenär framför övriga, kan en konkurs även vara den lämpligaste utvägen för att möjliggöra återvinning av en otillbörlig transaktion eller för att förhindra ytterligare sådana transaktioner. En konkurs innebär dock ofta värdeförstöring. Svårigheter föreligger nämligen att under konkursen driva verksamheten på ett affärsmässigt sätt. De tillgångar och andra värden som finns i företaget, exempelvis goodwill, kan i många fall gå förlorade. Vidare kan konkursförvaltningen vara kostnadskrävande.

Mot denna bakgrund har arbetet på det insolvensrättsliga området under de senaste decennierna varit inriktat på att bl.a. skapa former och förutsättningar för att livskraftiga företag som hamnat i ekonomiskt trångmål skall kunna rekonstrueras och att onödiga konkurser undviks. Ett viktigt steg i detta arbete var riksdagens beslut våren 1996 att anta lagen om företagsrekonstruktion. Härigenom har tillskapats ett insolvensrättsligt institut som medger att företag i kris får rådrum att lösa sina problem och som möjliggör en ändamålsenlig återuppbyggnad av livskraftiga företag.

Vi står i huvudsak bakom 2003 års reform av förmånsrättslagstiftningen vad gäller avskaffandet av förmånsrätten för skatter och avgifter, omvandlingen av företagshypoteket till en företagsinteckning med allmän förmånsrätt och förändringarna av lönegarantin och löneförmånsrätten.

Vi kan dock konstatera att de farhågor vi hyste våren 2003 om försämrade möjligheter för små och medelstora företag att erhålla krediter har besannats. Enligt ITPS delrapport har förmånsrättsreformen haft mycket negativa konsekvenser för små och medelstora företags kapitalförsörjning. Under ärendets beredning i utskottet har detta bekräftats av företrädare för Företagarförbundet. Enligt Företagarförbundet har reformen även kraftigt reducerat möjligheterna för företagare att ställa säkerhet för erforderliga rörelsekrediter. De alternativa finansieringsformer som bankerna ofta erbjuder i form av factoring och leasing uppfattas, enligt Företagarförbundet, av företagen som mycket dyra lösningar. Företagarförbundet har begärt en återgång av företagsinteckningens förmånsrätt till 100 %. Liknande synpunkter har även framförts av företrädare för De små kommunerna i samverkan, Småkom.

Bankerna har således agerat rationellt och tagit hänsyn till företagsinteckningens försämrade förmånsrätt genom att vara mer restriktiva vid utlåning och i allt större utsträckning kräva kompletterande säkerheter för utlåning. Som framgår av ITPS delrapport samt upplysningarna från Företagarförbundet och Småkom är effekterna särskilt tydliga utanför storstadsområdena. Läget är kritiskt, särskilt för de företag som har små marginaler i sina säkerheter.

Mot den ovan redovisade bakgrunden anser vi, liksom motionärerna och ITPS m.fl., att den mest rimliga åtgärden är en skyndsamt återgång av företagsinteckningens värde från nuvarande 55 % till 100 %. Reformen i övrigt bör, enligt vår mening, lämnas oförändrad. Med den föreslagna återgången skulle företagsinteckningen återigen kunna spela rollen som den enskilt viktigaste säkerhetsformen, särskilt för nya och växande företag i behov av rörelsekapital. Det är dessa företag som utgör en förutsättning för ekonomisk tillväxt och skapandet av nya arbetstillfällen.

Sammanfattningsvis anser vi således att företagsinteckningens förmånsvärde snarast bör återställas till 100 %, medan förmånsrättsreformen i övrigt lämnas oförändrad. Det får ankomma på regeringen att utarbeta erforderliga lagförslag och skyndsamt återkomma till riksdagen med en proposition i ämnet.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna L208, L242, L269, L279, L295, L390, N434 yrkande 5, N437 yrkande 3, N439 yrkande 6, N478 yrkande 7, N479 yrkande 4, N480 yrkande 13 och A309 yrkande 22 samt med avslag på motion L304, som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:L208 av Hans Backman (fp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådan ändring av förmånsrättslagen att bankernas förmånsrätt återgår till 100 %.

2005/06:L242 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förmånsrättslagen bör ändras tillbaka till en särskild förmånsrätt för bankerna på 100 %.

2005/06:L269 av Patrik Norinder och Anne-Marie Pålsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en skyndsam återgång till tidigare lagreglering om förmånsrätt för företagsintekningshavare.

2005/06:L271 av Inger Jarl Beck (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändringar i förmånsrättslagen.

2005/06:L279 av Solveig Hellquist (fp):

Riksdagen beslutar om sådan ändring i förmånsrättslagen så att bankernas förmånsrätt återgår till 100 %.

2005/06:L295 av Yvonne Ångström och Lennart Fremling (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om återgång till 100 % förmånsrätt för företagsintekningar samt att de skall gälla med särskild förmånsrätt.

2005/06:L304 av Kerstin Kristiansson Karlstedt och Göran Norlander (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de nya förmånsreglerna.

2005/06:L390 av Karl Gustav Abramsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändrade förmånsrättsregler.

2005/06:N434 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om förmånsrätten.

2005/06:N437 av Eva Flyborg m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återställa bankers och kreditinstituts förmånsrätt vid företagsinteckningar.

2005/06:N439 av Per Bill m.fl. (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förmånsrätten.

2005/06:N478 av Maria Larsson m.fl. (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återställa bankernas förmånsrätt till 100 %.

2005/06:N479 av Lars Lindén m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förmånsrätten.

2005/06:N480 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förmånsrätten.

2005/06:A309 av Maud Olofsson m.fl. (c):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ompröva de nya förmånsrättsreglerna.